

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 13.10.2011
KOM(2011) 637 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks

{SEK(2011) 1172 lõplik}
{SEK(2011) 1173 lõplik}

SISUKORD

1.	Vaesuse vähendamine kiiresti muutuv maailmas	3
2.	Inimõigused, demokraatia ja muud hea valitsemistava alused	5
3.	Kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamine inimarengu teenistusse.....	7
3.1.	Sotsiaalkaitse, tervishoid, haridus ja töökohad	8
3.2.	Ettevõtluskeskkond, piirkondlik integratsioon ja ülemaailmsed turud	8
3.3.	Jätkusuutlik põllumajandus ja energeetika.....	9
4.	Arengupartnerluse diferentseerimine	10
5.	ELi tegevuse koordineerimine	11
6.	ELi poliitikavaldkondade vahelise sidususe parandamine.....	12
7.	Muutuste kava vastuvõtmine.....	12

1. VAESUSE VÄHENDAMINE KIIRESTI MUUTUVAS MAAILMAS

Euroopa Liit on jõudnud otsustavasse pöördepunkti: ta seisab silmitsi uute üleilmsete probleemidega, läheneb 2015. aasta, mil tuleb täita aastatuhande arengueesmärgid, ja lisaks on alanud uue mitmeaastase finantsraamistiku väljatöötamine. Seoses sellega tuleb ELil leida sobiv poliitika, vahendid ja ressursid, mis võimaldaksid tal tõhusalt ja tulemuslikult võidelda vaesusega, pidades silmas säästva arengu eesmäärke. Seetõttu esitab komisjon muutuste kava, mille eesmärk on suurendada Euroopa solidaarsust vaesusega võitlevate arenguriikidega.

Lissaboni lepingu kohaselt on ELi välistegevuse prioriteediks ja arengupoliitika peaeesmärgiks arengumaade toetamine nende võitluses vaesuse vastu, pidades silmas, et maailma muutmine stabiilseks ja õitsvaks on ELi huvides. Arengupoliitika aitab lahendada ka muid ülemaailmseid probleeme ja on kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateogia eesmärkidega.

EL on juba teinud küllaltki palju vaesuse vähendamise, eriti aga aastatuhande arengueesmärkide saavutamise nimel, kuid mitmest maailma piirkonnast ei ole äärmine vaesus veel kadunud. Paljud arengumaad on muutunud toimunud **üleilmsete vapustuste** tulemusena kaitsetuks. Maailma elanikkond kasvab jätkuvalt ja seetõttu on vaja lahendada ülemaailmseid probleeme konfliktide vältimise, julgeoleku, keskkonnakaitse ja kliimamuutuse valdkonnas ning suurendada ülemaailmseid avalikke hüvesid sellistes valdkondades nagu toiduga kindlustatus, vee ja sanitaarvahendite kättesaadavus, energiavarustuse kindlus ja ränne.

Põhja-Aafrika ja Lähis-Ida rahvaliikumine on näidanud, et edu saavutamine aastatuhande arengueesmärkide täitmisel on küll oluline, kuid sellest üksi ei piisa. Sellest tuleb teha kaks järeldust: esiteks, et **areng, demokraatia, inimõigused, hea valitsemistava ja julgeolek on üksteisest lahutamatud**, ja teiseks, et **ühiskondade üks peaülesandeid on pakkuda noortele tulevikuväljavaateid.**

ELi arengupoliitika kujundamisel tuleb arvesse võtta arengumaade vaheliste erinevuste suurenemist. Viimastel aastatel on **mitmed partnerriigid ise saanud abi andvateks riikideks, kuid teistes on ebakindlus veelgi süvenenud.** Nüüd peab EL leidma uusi viise nendega koostöö tegemiseks ja nende kaasamiseks rahvusvahelisse arengualasesse tegevusse.

Lisaks ei ole ELil veel ammendanud kõiki võimalusi koostöö tihendamiseks **erasektori, sihtasutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide ning kohalike ja piirkondlike ametiasutustega.**

Mis puutub tegevusse liidu tasandil, siis **Lissaboni lepingu alusel on arengupoliitika leidnud kindla koha ELi välistegevuses.** Kõrge esindaja / komisjoni asepresidendi ametikoha ja teda abistava Euroopa välisteenistuse loomine on avardanud võimalusi suurendada arengukoostöö tulemuslikkust ja poliitika sidusust.

Euroopa Liit ei ole pelgalt Euroopa 28. abiandja. Komisjoni kaudu antakse 20 % ELi tasandil osutatavast abist ning komisjon vastutab ka tegevuse kooskõlastamise, abi andjate vahelise suhtluse korraldamise ja poliitika kujundamise eest. EL on arengumaade majandus- ja kaubanduspartner. Seetõttu avaldab tema eestvedamisel toimuv poliitiline dialoog ja tema poliitika julgeoleku, aga ka kaubanduse, põllumajanduse, kalanduse, keskkonna, kliima,

energia ja rände valdkonnas arengumaadele suurt mõju. Komisjonil tuleb **selle mitmekülgse rolli täitmisel leida iga partnerriigi oludele vastav meetmete kombinatsioon**. Parimate tulemuste saavutamiseks ja ELi nähtavuse suurendamiseks tuleb ELil ja selle liikmesriikidel rääkida ühel häälel ja tegutseda üksmeelselt.

Kuna majanduse ja eelarve seis on raske, on veelgi olulisem **tagada, et abi kasutatakse tõhusalt, et abi tulemused on optimaalsed ja et abi kasutatakse täiendava rahastamise kaasamiseks**.

Uut konteksti silmas pidades algatas komisjon 2010. aastal konsultatsioonid ELi arengupoliitika teemal¹. Selle käigus leiti, et poliitiline raamistik vastab vajadustele, kuid suurendada tuleb selle mõju.

Muudatusi tuleb teha mitmes valdkonnas. Eeskätt tuleb ELil oma tegevus suunata neile partnerriikidele, kus koostöö mõju on suurim, ja toetada arengukoostöö raames:

- **inimõigusi, demokraatiat ja muid hea valitsemistava aluseid;**
- **kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamist inimarengu teenistusse.**

Selleks et tagada parim kvaliteedi ja hinna suhe, tuleks eelnevale lisada:

- **arengupartnerluse diferentseerimine;**
- **ELi tegevuse koordineerimine;**
- **ELi poliitikavaldkondade vahelise sidususe parandamine.**

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu muutuste tegemise kava, mille tulemusel:

- suurendatakse punktides 2 ja 3 osutatud poliitilistele prioriteetidele vastavate ELi riiklike ja piirkondlike koostööprogrammide osatähtsust;
- EL keskendab oma tegevuse igas riigis kuni kolmele valdkonnale;
- suurendatakse ELi abi mahtu ja osatähtsust riikides, kus puudus on kõige suurem ja kus EL saab avaldada tegelikku mõju, sealhulgas ebakindlates riikides;
- riigi tasandil kasutatava vahendite kombinatsiooni ja abiandmise viisi kindlaksmääramisel lähtutakse senisest enam inimõiguste, demokraatia ja hea valitsemistava suundumistest riigis;
- sotsiaalse kaasatuse ja inimarengu toetuseks eraldatakse endiselt vähemalt 20 % ELi antavast abist;
- suurendatakse investeerimist kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu soodustavatesse teguritesse, et rajada vaesuse vähendamise alase tegevuse alusmüür;
- senisest suhteliselt rohkem kasutatakse ELi abi andmiseks uuenduslikke rahastamisvahendeid, näiteks ühendades toetusi laenudega;
- aidatakse vähendada arengumaade vastuvõtlikkust ülemaailmsetele muutustele (nagu kliimamuutus, ökosüsteemi ja loodusvarade seisundi halvenemine ning energia ja põllumajandustoodete hindade tõus), suunates investeeringud säästvasse põllumajandusse ja energeetikasse;

¹ KOM(2010) 629, http://ec.europa.eu/europeaid/how/public-consultations/5241_en.htm.

- lahendatakse julgeoleku, olukorra ebakindluse ja üleminekuga seotud probleeme;
- ELi ja liikmesriikide ühisstrateegiaid koostatakse partnerriikide endi arengustrateegiate alusel ja määratakse kindlaks tööjaotus valdkondade kaupa;
- luuakse ELi ühine raamistik aruannete esitamiseks tulemuste kohta;
- parandatakse poliitikavaldkondade sidusust arenguabi eesmärkidega, sealhulgas algatades uusi teemaprogramme, mis võimaldavad luua sünergiat üleilmsete huvide ja vaesuse vähendamise alase tegevuse vahel.

Muutuste kava eesmärk ei ole muuta poliitika aluspõhimõtteid. Euroopa arengukonsensus² sätestatud **peaeesmärki – vaesuse kaotamine säästva arengu raames – ei kärbita**. Püsima jäävad ELi kohustused arengu rahastamise, aastatuhande arengueesmärkide saavutamise ja abi tõhususe valdkonnas, samuti eesmärk jääda poliitika suunajaks ja üheks suurimaks abiandjaks.

Vastavalt **omavastutuse ja partnerluse** põhimõtetele suunavad ELi arengukoostööd ka tulevikus partnerriigi juhitud arengustrateegiad. ELi eesmärk on **suurendada vastastikuseid kohustusi** oma partnerriikidega, sealhulgas rakendades ühisvastutust tulemuste eest. ELi sekkumise koht ja viis tuleks kindlaks määrata abiandjate koordineeritud raamistikus **riikidega peetava dialoogi** käigus. Tõhustatakse koostööd mitmepoolse süsteemi raames.

2. INIMÕIGUSED, DEMOKRAATIA JA MUUD HEA VALITSEMISTAVA ALUSED

Hea valitsemistava poliitika, majanduse, sotsiaal- ja keskkonna valdkonnas on kaasava ja säästva arengu seisukohalt määrav. EL peaks iga partnerluse puhul suurendama toetust heale valitsemistavale, stimuleerides tulemustele suunatud reformide läbiviimist, keskendumist partnerite kohustustele järgida **inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi** põhimõtteid ning rahva nõudmiste ja vajaduste täitmist.

Kuna pikaajalist edu on võimalik saavutada üksnes juhul, kui muutusi teostavad sisemised jõud, võetakse kasutusele lähenemisviis, mis põhineb poliitilisel ja valdkondlikul dialoogil kõigi sidusrühmadega. **Abimeetmete kombinatsioon ja abi suurus sõltuvad riigi olukorrast, sealhulgas selle võimest viia läbi reforme.**

Valitsustava parandamiseks võidakse toetust anda programmide raames, samuti käivitades projekte kohaliku, riikliku ja valdkondliku tasandi osalejate ja protsesside toetamiseks. **ELi üldeelarvest antav toetus tuleks siduda valitsemistava ning partnerriigiga peetava poliitilise dialoogi olukorraga.** Toetus tuleks kooskõlastada liikmesriikidega³.

Kui riik ei täida oma kohustusi inimõiguste ja demokraatia valdkonnas, peaks EL tugevdama oma koostööd **valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsustega** ning kasutama selliseid abivorme, mis võimaldavad anda vaestele vajalikku abi. Samal ajal peaks EL säilitama dialoogi liikmesriikide valitsuste ja valitsusväliste osalejatega. Mõnel juhul võib olla põhjendatud **rangemate tingimuste** esitamine.

² 2006/C 46/01.

³ KOM(2011) 638.

Keskendumine tulemuste ja vastastikusele vastutusele ei tähenda, et EL ei pööraks tähelepanu **ebakindla olukorraga riikidele**, kus tulemused ilmnevad aeglasemalt ja neid on raskem mõõta. EL peaks püüdma osutada abi ebakindla olukorraga riikidele, aidates neil luua toimivaid ja oma tegevuse eest vastutavaid institutsioone, mis suudavad osutada põhiteenuseid ja toetada vaesuse vähendamist. Kõnealustele riikidele eelarvetoetuse andmise otsused tehakse iga üksikjuhtumi puhul eraldi, kaaludes oodatavat kasu, kulusid ja ohte.

ELi meetmed peaksid keskenduma järgmisele:

- **Demokraatia, inimõigused ja õigusriik.** EL peaks jätkuvalt toetama partnerriikide demokraatiseerimist, vabade ja õiglaste valimiste korraldamist, institutsioonide toimimist, meedia vabadust ja interneti kättesaadavust, vähemuste kaitset, õigusriiki ja kohtusüsteemi.
- **Meeste ja naiste võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine.** Naised on arengule kaasaaitajad ja rahuloojad⁴ ning nende õigused tuleb süvalaiendada ELi arengupoliitikasse ja programmidesse 2010. aasta soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava kaudu.
- **Avaliku sektori teenuste parandamine.** EL peaks toetama riiklikke programme, millega parandatakse poliitika kujundamist, riigi rahanduse juhtimist, sealhulgas auditi-, kontrolli- ja pettustevastase võitluse asutuste ja meetmete loomist ja tugevdamist ning institutsionaalset arengut, sh inimressursi juhtimist. Eriti tähtis on sisereformide teostamine ja vaeseid toetava eelarvepoliitika loomine.
- **Maksupoliitika ja -haldus.** EL jätkab õiglaste ja läbipaistvate riiklike maksusüsteemide loomise toetamist oma riiklikes programmides kooskõlas ELi maksunduse valdkonna hea valitsemistava põhimõtetega. Ta toetab ka rahvusvahelisi algatusi ja riikide kaupa aruannete koostamist finantslääbipaistvuse parandamiseks.
- **Korruptsioon.** EL peaks aitama oma partnerriikidel võidelda korruptsiooniga vastavalt valitsemistava programmidele, millega toetatakse selgitustööd, teadlikkuse suurendamist ja aruandlust ning suurendatakse kontrolli- ja järelevalveasutuste ja kohtute suutlikkust.
- **Kodanikuühiskond ja kohalikud ametiasutused.** EL peaks „struktureeritud dialoogile”⁵ tuginedes tugevdama sidemeid kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja kohalike ametiasutustega, pidades nendega korrapäraselt dialoogi ja rakendades head tava. Ta peaks toetama **kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide** loomist, kes suudavad teostada ühiskondlikku järelevalvet ja pidada dialoogi riikide valitsusasutustega. ELil tuleb kaaluda, kuidas kaasata **kohalike ametiasutuste erialaseid teadmisi** näiteks tippkeskuste võrgustike ja mestimise kaudu.
- **Loodusvarad.** EL peaks suurendama oma abi järelevalveprotsessidele ja -asutustele ning toetama haldusreforme eesmärgiga edendada loodusvarade (sealhulgas tooraine ja mereressursside) ning ökosüsteemi teenuste säästvat ja läbipaistvat majandamist,

⁴ SEK(2010) 265 (lõplik).

⁵ Vt http://ec.europa.eu/europeaid/who/partners/civil-society/structured-dialogue_en.htm.

pöörates erilist tähelepanu vaestele, eriti põllumajanduslikele väiketootjatele, kes neist sõltuvad.

- **Arengu ja julgeoleku vaheline seos.** EL peaks tagama, et tema eesmärgid arengupoliitika, rahu tagamise, konfliktide ennetamine ja rahvusvahelise julgeoleku (sealhulgas küberjulgeoleku) alal täiendaksid üksteist. Tal tuleb välja töötada ja rakendada nõutavad tegevuskavad: julgeoleku ja arengu tegevuskava ning ebakindlaid olukordi käsitlev tegevuskava⁶.

3. KAASAVA JA JÄTKUSUUTLIKU MAJANDUSKASVU RAKENDAMINE INIMARENGU TEENISTUSSE

Kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv on pikaajalise vaesuse vähendamise seisukohalt kõige tähtsamad. Sama tähtis kui kasvu *kiirus* on ka kasvu *laad*. Seda silmas pidades peaks EL edendama kaasavat majanduskasvu, **mille puhul inimestel on võimalik osaleda rikkuse suurendamises ja uute töökohtade loomises ning sellest kasu saada**. Kõige tähtsam on edendada inimväärsete töökohtade loomist; tagada õigus tööle ning edendada sotsiaalkaitset ja sotsiaalset dialoogi.

Areng, mis **kahjustab keskkonda, bioloogilist mitmekesisust ja loodusvarasid ning suurendab vastuvõtlikkust loodusõnnetuste suhtes või kaitsetust nende ees**, ei ole jätkusuutlik. ELi poliitika peaks edendama keskkonnahoidlikku majandust, mis aitab kiirendada majanduskasvu, luua töökohti ja vähendada vaesust ning mille puhul väärtustatakse looduskapitali ja investeeritakse sellesse⁷. Muu hulgas tuleks toetada puhtamate tehnoloogiate võimalusi turul läbi lüüa, energia- ja ressursitõhusust ja madala süsinikdioksiidiheitega arengut, soodustada innovatsiooni ja IKT kasutamist ning vähendada loodusvarade jätkusuutmatut kasutamisest. Samuti peaks ELi poliitika aitama parandada arengumaade võimet toime tulla kliimamuutuse tagajärgedega.

Avaliku sektori osalejatel tuleb luua partnerlusi eraettevõtetega, kohalike omavalitsuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega. **Ettevõtjate sotsiaalse vastutuse** suurendamine rahvusvahelisel ja riiklikul tasandil võib aidata vältida järeleandmist tegemist inimõiguste ning rahvusvaheliste sotsiaal- ja keskkonnanõuete valdkonnas ning edendada vastutustundlikku ettevõtlust kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud õigusaktidega.

Kaasava ja jätkusuutlikku kasvu toetamiseks peaks EL keskenduma:

- valdkondadele, millele majanduskasv toetub ja mis aitavad tagada, et kasv on kaasav, eelkõige **sotsiaalkaitse, tervishoiu ja hariduse** valdkonnale;
- kaasavat ja jätkusuutlikku arengut soodustavatele teguritele, eelkõige **ettevõtluskeskkonna parandamisele ja piirkondlikku integratsiooni edendamisele**;

⁶ Nõukogu järeldused 14919/07 ja 15118/07.

⁷ KOM(2011) 363 (lõplik).

- valdkondadele, mis eriti tugevalt soodustavad arengumaade majanduse arengut ja aitavad edendada keskkonnakaitset, kliimamuutuste ennetamist ja kliimamuutusega kohandumist, eelkõige **säästvale põllumajandusele ja energeetikale**.

3.1. Sotsiaalkaitse, tervishoid, haridus ja töökohad

EL peaks **käsitama inimarengu mõistet laiemalt**, nii et see hõlmaks tervet ja haritud elanikkonda, inimestele tööturu vajadustele vastavate oskuste andmist, sotsiaalkaitse arendamist ja võrdsete võimaluste edendamist.

EL peaks toetama valdkondlikke reforme, mis parandavad juurdepääsu kvaliteetsetele tervishoiu- ja haridusteenustele ning suurendavad kohaliku tasandi suutlikkust paremini reageerida üleilmsetele probleemidele. Seejuures peaks EL kasutama kõiki oma toetuse andmise vahendeid, eelkõige **valdkondliku reformi lepinguid**, koos tihedama valdkondliku dialoogiga.

EL peaks toetama tervishoiusüsteemide arendamist ja tugevdamist ning aitama vähendada tervishoiuteenuste kättesaadavuse alast ebavõrdsust, suurendada poliitilist sidusust ja kaitset ülemaailmsete terviseohtude eest, et kogu elanikkond saaks osa **rahva tervise parandamise tulemustest**.

EL peaks suurendama toetust **kvaliteetsele haridusele**, et anda noortele teadmised ja oskused, mida on vaja areneva ühiskonna aktiivseks liikmeks saamiseks. EL peaks suutlikkuse suurendamise ning teadmiste vahetamise kaudu toetama kutsekoolitust, et suurendada **konkurentsivõimet tööturul** ning võimet teostada uuringuid ja kasutada nende tulemusi.

EL peaks toetama **inimväärse töö tegevuskava ning sotsiaalkaitse süsteeme ja minimaalse sotsiaalkaitse algatust** ning teotama poliitikat, millega soodustatakse **tööjõu piirkondlikku liikuvust**. EL toetab sihtotstarbelisi jõupingutusi, mida tehakse rände, liikuvuse ja tööhõive vaheliste seoste täielikuks ärakasutamiseks.

3.2. Ettevõtluskeskkond, piirkondlik integratsioon ja ülemaailmsed turud

Majanduskasvu jaoks peab ettevõtluskeskkond olema soodne. EL peaks toetama **kohaliku erasektori konkurentsivõimet**, sealhulgas kohalike asutuste ja ettevõtjate suutlikkuse suurendamist, VKEdes ja kooperatiivide edendamist, õigus- ja haldusnormide reformimist ja reformide jõustamist (sealhulgas elektroonilise side kasutamist vahendina, millega toetatakse majanduskasvu kõigis valdkondades), juurdepääsu hõlbustamist äri- ja finantsteenustele ning põllumajandus-, tööstus- ja uuendustegevuspoliitika edendamist. See võimaldab ka arengumaadel, eriti kõige vaesematel riikidel kasutada ära võimalusi, mida pakuvad **üleilmselt integreeritud turud**. Sellealasele tegevusele lisaks tuleb osutada tõhusamat ja sihipärasemat kaubandusabi ja hõlbustada kaubandust.

Samamoodi on arengumaades edu seisukohalt eriline tähtsus piisava arvu **kodu- ja välismaiste erainvestorite kaasamisel ja infrastruktuuri parandamisel**. EL peaks kasutusele võtma **uusi erasektori kaasamise viise**, eelkõige aidates võimendada erasektori tegevust ja vahendeid avalike hüvede loomiseks. Avaliku ja erasektori partnerluse edendamiseks ja erasektoripoolsete investeringute edendamiseks tuleb tal uurida võimalusi maksta toetus välja projektide alguses ja kasutada riskijagamismehhanisme. EL peaks infrastruktuuri investeerima vaid juhul, kui seda ei saa teha erasektor kaubanduslikel tingimustel.

Arengu rahastamise parandamiseks peaks EL edasi arendama eri allikate rahastamise ühendamise mehhanisme, tuginedes sellistele edukatele kogemustele nagu Euroopa investeerimisrahastu ja ELi–Aafrika infrastruktuuri sihtrahastu. Valitud valdkondades ja riikides tuleks **suhteliselt suurem osa ELi vahenditest eraldada juba olemasolevate ja uute rahastamisvahendite kaudu, näiteks ühendades toetusi ja laenusid ning kasutades muid riskijagamismehhanisme, et kaasata täiendavaid vahendeid ja seega suurendada mõju**. Kõnealuse protsessi toetamiseks tuleks luua ELi koostöö- ja arenguplatvorm, milles osalevad komisjon, liikmesriigid ja Euroopa finantseerimisasutused.

Piirkondlik areng ja integratsioon võib aidata elavdada kaubandust ja investeeringuid ning edendada rahu ja stabiilsust. EL peaks teostama poliitikat, mis toetab partnerite piirkondlikku ja ülemandrilist integratsiooni (sealhulgas arenguriikide vahelisi algatusi) sellistes valdkondades nagu turud, infrastruktuur ja piiriülene koostöö vee, energia ja julgeoleku valdkonnas. ELi oluliste ja üha laienevate **kaubandusabi** ja **majanduspartnerluslepingute ning muude vabakaubanduslepingute meetmete** raames antakse abi konkurentsivõime puuduste kõrvaldamiseks.

3.3. Jätkusuutlik põllumajandus ja energeetika

EL peaks kasutama abi andmist põllumajandusele ja energeetikale, et parandada arengumaade võimet pidada vastu negatiivsetele välismõjudele (näiteks ressursinappus, tarnete ebakindlus ja hinnavolatiilsus) ning seega aidata rajada jätkusuutliku arengu alusmüüri. Tal tuleb aidata vähendada ebavõrdsust, eelkõige avaradades vaeste inimeste võimalusi kasutada maad, toitu, vett ja energiat ilma keskkonda kahjustamata.

Põllumajanduse valdkonnas peaks EL toetama jätkusuutlikkust, sealhulgas ökosüsteemiteenuste toimimise tagamist, eelistades kohalikke tavasid ja keskendudes väikepõllundusele ja maapiirkondade tuluallikate edendamisele, tootjate ühenduste ning tarne- ja turustusahela loomisele, samuti toetades valitsuse tegevust erasektori vastutustundlike investeeringute edendamiseks. EL jätkab tegevust toitumisalaste nõuete tugevdamiseks, toiduga kindlustatuse parandamiseks ja toiduainete hinna volatiilsuse vähendamiseks rahvusvahelisel tasandil.

Energeetika edendamiseks tuleb ELil pakkuda oma tehnoloogiat ja teadmisi ning rahastada arengut. Keskenduda tuleb kolmele eriti probleemsele valdkonnale: hinnavolatiilsus ja energiajulgeolek, kliimamuutuste mõju, sh vähese süsinikdioksiidiheitega tehnoloogiate kättesaadavus, ning juurdepääs turvalistele, mõõduka hinnaga, puhastele ja jätkusuutlikele energiateenustele⁸.

Mõlemas valdkonnas peaks EL toetama suutlikkuse suurendamist ja tehnosiiret muu hulgas kliimamuutustega kohanemise ning nende leevendamise strateegiate raames.

ELi eesmärk on rajada arengumaadega pikaajaline partnerlussuhe, mis põhineb vastastikusel vastutusel.

⁸ Võttes arvesse selliseid käimasolevaid algatusi nagu ÜRO kõrgetasemeline säästva energia töörihm.

4. ARENGUPARTNERLUSE DIFERENTSEERIMINE

EL peab seadma eesmärgiks **suunata oma ressursid sinna, kus neid kõige rohkem vajatakse ja kus need aitavad kõige rohkem vaesust vähendada.**

Kõrgema arengutasemega arengumaadele, kes on saavutanud jätkusuutliku kasvu ja/või teenivad ise piisavalt vahendeid, ei tohiks piirkondliku koostöö raames enam anda abi toetuse vormis. Samal ajal on palju riike, kes ei suuda endiselt pakkuda oma elanikkonnale põhiteenuseid ilma välise toetuseta. Nende kahe äärmuse vahele jääb hulgaliselt eri olukordi, mille suhtes tuleb rakendada erinevaid meetmete kombinatsioone ja koostöökorda. Seega on oluline **diferentseerida ELi lähenemisviisi abi andmisele ja partnerlusele**, et suurendada oma kulutuste mõju ja saavutada nende eest suurimat tulu.

EL peaks esmatähtsana jätkama oma **naaberriikide⁹** ja **Saharast lõunasse jäävate Aafrika riikide¹⁰** arengu toetamist. Tal tuleb eraldada kõigis piirkondades senisest rohkem vahendeid kõige suurema puuduse all kannatavatele riikidele, sealhulgas ebakindlatele riikidele.

ELi arenguabi tuleks eraldada järgmiste kriteeriumide alusel:

- **Riikide vajadused.** Neid tuleb hinnata mitmete näitajate alusel, võttes muu hulgas arvesse majandusliku ja sotsiaalse ning inimarengu suundumusi, samuti majanduskasvu suundumusi ning vastuvõtlikkust ja ebakindlust käsitlevaid näitajaid.
- **Suutlikkus.** Seda tuleb hinnata vastavalt riigi võimele teenida piisavalt rahalisi vahendeid, eriti siseriiklikult, ja tema juurdepääsu muudele rahastamisallikatele, nagu rahvusvahelised turud, erainvesteeringud ja loodusvarad. Samuti tuleks arvestada suutlikkust abi vastu võtta.
- **Riigi kohustused ja tulemusnäitajad.** Positiivsena tuleks arvesse võtta riigi investeeringud haridusse, tervishoidu ja sotsiaalkaitse, tema edusamme keskkonna, demokraatia ja heade valitsemistavade edendamisel ning tema majandus- ja eelarvepoliitika (sealhulgas riigi rahanduse juhtimise) usaldusväärsust.
- **ELi võimalik mõju.** Seda tuleks hinnata vastavalt kahele valdkondadevahelisele eesmärgile:
 - (1) suurendada ELi koostöö mõju partnerriikide **poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaliste reformide edendamisele ja toetamisele;**
 - (2) **suurendada ELi abi mõju** teiste rahastamisallikate (eelkõige erainvesteeringud) kaasamise seisukohalt.

Kasutades **igakülgsset poliitilist ja valdkondlikku dialoogi** kõikide partnerriikidega, peaks EL välja valima sellised koostöövormid, mis võimaldavad kõige tõhusama meetmete kombinatsiooni, abi taseme ja abi andmise korralduse ning uute või olemasolevate rahastamisvahendite valimisel teha põhjendatud ja objektiivseid otsuseid vastavalt ELi enda ülemineku juhtimise kogemusele.

⁹ KOM(2011) 303.

¹⁰ Sealhulgas Aafrika ja ELi ühisstrateegia kaudu.

Selle tulemusel võib EL vähendada või lõpetada arenguabi andmise mõnele riigile ja kujundada **arengukoostöö ümber**, rajades selle laenudele, tehnilisele koostööle või kolmepoolse koostöö toetamisele.

Selleks et võimaldada **ebakindlatel** riikidel taastuda, tuleb **sõnastada neile sobivad toetuse andmise viisid**, kooskõlastades tegevust rahvusvahelise üldsusega ja võttes piisavalt arvesse koostoimet rakendatavate humanitaarabi meetmetega. Eesmärk peaks olema suurendada riikide omavastutust riigi ja kohalikul tasandil, et lühikeses perspektiivis tagada stabiilsus ja täita põhivajadused, samal ajal tugevdades vastavalt riigi ülesehitamise vajadustele juhtimist, suutlikkust ja majanduskasvu.

Selline riigipõhine otsustusprotsess võimaldab ELil olla **paindlik** ja reageerida ootamatutele sündmustele, eelkõige loodus- või inimtegevuse tagajärjel toimunud õnnetustele.

5. ELI TEGEVUSE KOORDINEERIMINE

Abi andmine on endiselt killustatud ja abi andmise kanaleid liiga palju ning need probleemid üha süvenevad, hoolimata sellest, et viimasel ajal on tehtud jõupingutusi abiandjate tegevuse koordineerimiseks ja ühtlustamiseks. ELil tuleb vastavalt Lissaboni lepingule aktiivsemalt haarata juhtroll ja esitada ettepanekud, mis võimaldaksid muuta Euroopa abi andmise tõhusamaks.

ELi ja liikmesriikide abi andmise ühine kavandamine võimaldaks vähendada killustatust ja suurendada abi mõju, nii et see oleks proportsionaalne võetud kohustuste suurusega. Eesmärk on kavandamist lihtsustada ja kiirendada ning viia see tegevus suures osas läbi kohapeal.

Kui partnerriigil on olemas oma strateegia, peaks EL seda toetama, töötades võimaluse korral koos liikmesriikidega välja **ühise mitmeaastase programmitöö dokumendi**. Kui partnerriigil strateegia puudub, püüab EL koos liikmesriikidega kujundada ühise strateegia.

Selle tulemusel koostatakse üks **ühine programmitöö dokument**, milles sätestatakse **valdkondlik tööjaotus** ja rahaliste vahendite eraldamine valdkondade ja rahastajate kaupa. EL ja liikmesriigid peaksid kahepoolsed rakenduskavad välja töötama selle dokumendi alusel. Osaleda peaksid saama ka ELi mitte kuuluvad abiandjad, kes toetavad asjaomase riigi arengut.

Riigi omavastutuse suurendamiseks peaks **ühine programmitöö olema võimaluse korral kooskõlastatud partnerriikide strateegiatsüklitega**.

EL ja liikmesriigid peaksid valima abiandmise viisid selliselt, et oleks võimalik rakendada **ühismeetmeid, nagu eelarvetoetus (ühtse ELi lepingu raames), ELi usaldusfondid ja koostöö delegerimine**.

Mis puudutab riikidevahelist tööjaotust, siis komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles ilmutama tööjaotuses osalemisel ja sellest lahkumisel suuremat läbipaistvust kooskõlas ELi tööjaotuse

alase tegevusjuhisega¹¹. Vaja on **koordineeritud lähenemisviisi**, sealhulgas **riikidevahelise tööjaotuse koordineerimise mehhanismi**.

EL peaks välja töötama **arengupoliitika** (sealhulgas kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu) **tulemuste mõõtmise ja selle tulemustest teavitamise ühise raamistiku**. Vastavalt abi tulemuslikkuse tegevusraamistikule¹² teeb EL partnerriikide ja teiste rahastajatega koostööd, et välja töötada **siseriikliku ja vastastikuse vastutuse ja läbipaistvuse terviklik lähenemisviis**. Muu hulgas sisaldab see statistikaalase suutlikkuse parandamist.

Läbipaistvus on tõhusa ja usaldusväärse abi nurgakivi. Komisjon, kes lähtub rahvusvahelise abi läbipaistvuse algatuse nõuetest, kuulub läbipaistvaimate rahastajate hulka. Tal tuleb koos liikmesriikidega jätkata jõupingutusi selles valdkonnas.

6. ELI POLIITIKAVALDKONDADE VAHELISE SIDUSUSE PARANDAMINE

EL on üks aktiivsemaid tegevuskava „**Poliitikavaldkondade sidusus arenguga**” järgijaid ja analüüsib oma poliitika mõju arengueesmärkidele. Komisjon kavatseb tugevdada nimetatud tegevuskava raames riigi tasandil peetavat dialoogi ja aidata jätkuvalt kaasa tegevuskava tutvustamisele rahvusvahelisel areenil. See aitab kujundada keskkonda, mis toetab kõige vaesemate riikide jõupingutusi.

Järgmine mitmeaastane finantsraamistik peaks tegevuskava veelgi tugevdama. Ülemaailmsete probleemide lahendamiseks on kavas kasutada teemaprogramme. Nende kaudu juurutatakse ELi eri valdkondade poliitikat arengukoostöös ja aidatakse ühtlasi kaasa vaesuse likvideerimisele.

ELil tuleb tugevdada **ühtset lähenemisviisi julgeolekule ja vaesusele**, vajaduse korral kohandades õiguslikke aluseid ja protseduure. ELi arengu-, välis- ja julgeolekupoliitika algatused peaksid olema omavahel seotud selliselt, et lähenemisviis rahu, riikide ülesehitamise, vaesuse vähendamise ja konfliktide aluspõhjuste temaatikale oleks ühtsem. ELi eesmärk on tagada sujuv **üleminek humanitaarabi andmiselt ja kriisiohjamiselt pikaajalisele arengukoostööle**.

Migratsiooni ja arengu vahelist seost silmas pidades peaks EL aitama arengumaadel tugevdada poliitikat, suutlikkust ja tegevust rände ja liikuvuse valdkonnas, et rakendada inimeste piirkondlik ja ülemaailmne liikuvus arengu teenistusse.

7. MUUTUSTE KAVA VASTUVÕTMINE

Komisjon kutsub nõukogu üles kinnitama esitatud kava, mille eesmärk on:

- anda ELile järgmiseks aastakümneks **suure mõjuga arengupoliitika ja arenguabivahendid** ning võimaldada tal haarata juhtroll tervikliku rahvusvahelise arengualase tegevuskava suunamisel aastani 2015 ja ka pärast seda;

¹¹ 9558/07.

¹² 18239/10.

- toetada partnerriikides vajalike muutuste elluviimist, et **kiirendada tegevust vaesuse vähendamise ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamise nimel.**

Komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus tagavad, et käesolevas teatises esitatud juhtpõhimõtteid järgitakse praegusel programmiperioodil ja tulevastes programmidokumentides ning välistegevuse rahastamisvahendite korraldust, õigusakte ja programmitööd käsitlevates ettepanekutes.

Ka liikmesriike kutsutakse üles kava rakendama.